

3 - Türkçülük ve Turancılık

Yıpte, Turan ideali bunun gibidir. Yüz milyon Türkün bir millet halinde birleşmesi, Türkçüler için en güçlü bir heyecan kaynağıdır. Turan ülküsü olmasaydı, Türkçülük bu kadar hızla yayılmayacaktı. Bununla beraber, kim bilir? Belki, gelecekte Turan idealinin gerçekleşmesi de mümkün olacaktı. Ülkü geleceğin yaratıcısıdır. Dün Türkler için hayali bir ülkü olan milli devlet, bugün Türkiye için gerçek halini almıştır.

Türkçülük ve Turancılık

(Ziya Gökalp - Türkçülüğün Esasları)

Türkçülükle Turancılığın farklarını anlamak için, Türk ve Turan topluluklarının sınırlarını belirlemek gerekir. Türk, bir milletin kendisine özel bir kültüre sahip olan topluluk demektir. O halde, Türkün yalnız bir dili, bir tek kültürü olabilir.

Oysa ki Türkün bazı kolları Anadolu Türklerinden ayrı bir dil, ayrı bir kültür yapmağa çalışıyorlar. Mesela, Kuzey Türklerinden bir kısım gençler bir Tatar dili, bir Tatar kültürü oluşturmaya çalışmaktadırlar. Bu hareket, Türklerin başka bir dil ve edebiyat, birer ayrı kültür oluşturmaya çalışırlarsa, Türk milletinin sınırı daha daralmış olur. Yakıtlarla Altay Tatarları uzakta buldukları için, bunları Türkiye Türkleri için, bunları Türkiye Türklerinin kültürü dairesine dahil etmeye çalışıyorlar.

Bugün kültürce birleşmesi kolay olan Türkler, özellikle Oğuz Türkleri yani Türkmenlerdir. Türkiye gibi, Azerbaycan, İran, Harzem ülkelerinin Türkmenleri de Oğuz uyuşundandır. Bundan dolayı, Türkçülükteki yakın idealimiz (Oğuz Birliği) yahut, (Türkmen Birliği) olmalıdır. Bu birlikten amaç nedir? Siyasi bir birlik mi? Pimdilik, hayır! Gelecek hakkında bugünden bir yargıya varamayız. Fakat bugünkü idealimiz Oğuzların yalnız kültürce birleşmesidir.

Oğuz Türkleri, bugün dört ülkede yayılmış olmakla beraber, hepsi birbirine yakın akrabadırlar. Dört ülkedeki Türkmen illerinin ağızları farklıysak, görürüz ki, birinde bulunan bir ilin veya boyun diğerlerinde de dalları vardır.

Mesela, Harzem'de Tekeler'de Sarılar'da ve Karakalpaklar'da görüyoruz. Yurdumuzda Tekele, bir sancak teşkil edecek kadar çoktur; hatta, bir bölümü zamanında Rumeli'ye yerleştirilmiştir. Türkiye'deki Sarılar, özellikle Rumkale'de otururlar. Karakalpaklar ise, Karapapak ve Terekeme adalarıyla Sivas, Kars ve Azerbaycan yörelerindedir. Harzem'de Oğuz'un Salur ve maralı boylarıyla Çavda ve Göklen (Karluklardan Kealin) illeri vardır. Bu adlara Anadolu'nun çeşitli yerlerinde rastlanır. Göklen, kendi adanı Van'da bir köye Gök oğlan şeklinde vermiştir.

Oğuz'un Bayat ve Afşar boyları da gerek Türkiye'de gerek İran'da ve Azerbaycan'da vardır. Akkoyunlular ile Karakoyunlular bu üç ülkede yayılmışlardır. O halde Harzem, İran, Azerbaycan ve Türkiye ülkeleri, Türk etnoğrafyasından aynı urdu yurtalardır. Bu dört ülkenin bütününe Oğuzistan (Oğuz ili) adanı verebiliriz. Türkçülüğün yakın hedefi, bu bir tek kültürün hakim olmasıdır.

Oğuz Türkleri, genellikle oğuz Han'ın torunlarıdır. Oğuz Türkleri, birkaç yüzyıl öncesine gelinceye kadar, birbirleriyle yakın ilgili bir aile biçiminde yaparlardı. Mesela Fuzuli, bütün Oğuz boyları içinde bilinen bir Oğuz pairi idi. Korkut Ata Kitabı Oğuzlar'ın resmi Oğuznamesi olduğu gibi, Pah Ysmail, Apık Kerem, Köroğlu kitapları gibi hak eserleri bütün oğuz iline yayılmıştır.

Türkçülüğün uzak ideali ise, Turan'dır. Turan, kimilerinin sandığı gibi, Türklerden başka, Moğolları, Tunguzları, Finuvaları, Macarları da içine alan kavimler karması değildir. Bu zümreye bilim dilinde Uralo - Altay topluluğu denilir. Bununla beraber, bu sonuncu topluluğun içindeki kavimlerin dilleri arasında bir akrabalık bulunduğuna henüz ispat edilememiştir. Hatta bazı yazarlar Ural kavimleriyle Altay kavimlerinin bir birinden ayrı iki topluluk oluşturdularını iddia ediyorlar. Türklerin Moğollar ve Tunguzlarla beraber Altay grubunu Finuvalarla Macarların da Ural grubunu oluşturdularını iddia ediyorlar. Türklerin Moğollarla ve Tunguzlarla dil akrabalığı olduğu da henüz ispat edilmemiştir. Bugün bilim açısından tartışılmaz olan bir gerçek varsa, o da Türkçe konuşan Türkler, Özbek, Kıpçak, tatar, Oğuz gibi Türk boylarının dilce ve gelenekçe kavmi bir birliğe sahip olduğudur. Turan kelimesi, Türkler için demek olduğu için, sadece Türkleri içine alan bir birliğin adıdır. O halde, Turan kelimesini bütün Türk boylarını kapsayan bir kavim için kullanmamız gerekir. Çünkü Türk kelimesi, bugün, yalnız Türkiye Türkleri'ne verilen bir isimdir. Türkiye'deki Türk kültür dairesinde olanlar elbette yine bu adı alacaklardır. Benim inancıma göre bütün Oğuzlar bir zamanda bu isimde birleşeceklerdir. Fakat, Tatarlar, Özbekler, Kırgızlar ayrı kültürler oluştururlar ise ayrı milletler durumuna geleceklerinden yalnız kendi isimleriyle anılacaklardır. O zaman, bütün bu eski akrabaları kavmi bir topluluk halinde birleştiren bir isme gerek duyulacak, iste bu ortak isim Turan kelimesidir.

Türkçülerin uzak ülküsü Turan adı altında birleşen Oğuzları, tatarları, Kırgızları, Özbekleri, Yakutları, dilde, edebiyatta, kültürde birleşmesidir. Bu idealin bir gerçek haline geçmesi mümkün mü, yoksa değil mi? Yakın idealler için bu yön aranır da, uzak idealler için aranmaz. Çünkü uzak ideal ruhlardaki heyecanı sonsuz bir dereceye yükseltmek için, ulaşılmak istenilen, çok çekici bir hayaldir. Mesela, Lenin, Bolşeviklik için kayın ideal olarak "Kollektivizm", uzak ideal şeklinde de "Komünizmin ne zaman uygulanacağını pimdiden kestirmek mümkün değildir. Bu Hazret-i Muhammed'in cenneti gibi, ne zaman ve nerede görüneceği bilinmeyen bir şeydir.

Yıpte, Turan ideali bunun gibidir. Yüz milyon Türkün bir millet halinde birleşmesi, Türkçüler için en güçlü bir heyecan kaynağıdır.

Turan ölküsü olmasaydı, Türçölük bu kadar hýzla yayılmayacaktý. Bununla beraber, kim bilir? Belki, gelecekte Turan idealinin gerçekteşmesi de mümkün olacaktýr. Ölkü geleceđin yaratýcýsýdır. Dün Türkler için hayali bir ölkü olan milli devlet, bugün Türkü gerçekteş halini almýptýr.

O halde Türküölüđün, idealinin büyüklüđü noktasýndan, üç dereceye ayýrabiliriz:

- 1) Türkiyecilik
- 2) Oğuzlar veya Türkmencilik
- 3) Turancýlýk,

Bugün, gerçekli sahasýnda, yalnız “Türkiyecilik” vardýr. Fakat, ruhlarýn büyük bir özleyiþle aradýđý Kýzýl Elma, gerçekteş sahasýnda deđil, hayal sahasýndadır. Türk köylüsü, Kýzýl Elma’yý hayal ederken, gözünün önüne eski Türk ilhanlýklary Turan ölküsü geçmiþte bir hayal deđil, bir gerçekte. Milattan 210 sene önce Kun hükümdary Mete Kunlar (Hunlar) adý altýnda bütün birleptirdiđi zaman Turan ölküsü bir gerçekte haline gelmiþti. Hunlardan sonra Avarlar, Avarlardan sonra GökTürkler, GökTürklerden sonra Ođuzlar, bunlardan sonra Kýrgýz-Kazaklar, daha sonra Kur Han, Cengiz Han ve sonuncu olmak üzere Timurlenk Turan idealini gerçekteşmediler mi?

Turan kelimesinin anlamý bu þekilde sýnýrlandýrdýktan sonra, artýk Macarlarýn, Finuvalarýn, Mođollarýn, Tunguzlarýn Turan ilgililerinin kalmamasý gerekir. Turan, Türklerin geçmiþte ve belki de gelecekte bir gerçekteş olan büyük vatanýdır.

Turanlýlar, yalnız Türkçe konuþan milletlerdir. Eđer Ural ve Altay ailesi gerekten varsa, bunun kendisine özel bir ismi olduðunda “Turan” adýna ihtiyacı yoktur.

Bir de bazı Avrupalý yazalar, Batý Asya’da aslen Samilere veya Arilere mensup olmayan bütün kavimlere “Turani” adýný veriyorlar. Bunlarýn anacı bu kavimlerin Türklerle akraba olduðunu belirtmek deđildi. Yalnız Samilerle Arilerden baþka kavimler olduðunu anlatmak içindir.

Bundan baþak, bazı yazalar da, Þehname’ye göre “Tür” ile “Ýrec” in kardeþ olduðuna bakarak Turakh’y eski Ýran’ýn bir kısmý saymaktadırlar. Oysa ki, Þehname’ye göre, Tür ile Ýrec’in üçüncü kardeþleri daha vardýr ki adý “Selem” dir. “Selem” ise, Ýranlý bir boyun dedesi deđil, bütün Samilerin müþterek atasýdır. O halde Feridun’un ođullary olan bu üç kardeþ, Nuh’un ođullary gibi eski etnografik ayýrýmlary adlarýndan dođmuþtur. Bundan anlayýlýyor ki “Turan“, Ýran’ýn bir parçasý deđil, bütün Türk illeriniñ hepsini alan Türk topluluđundan ibarettir.